

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě, složeném z předsedkyně JUDr. Magdaleny Ježkové a soudců JUDr. Jany Kábrtové a Mgr. Tomáše Blažka, ve věci

žalobce: **J. D.**
zastoupen JUDr. Vladimírem Špačkem, advokátem
se sídlem AK Náchod, Tyršova 64

proti
žalovanému: **Úřad práce České republika – krajská pobočka v Hradci Králové**
se sídlem Hradec Králové, Wonkova 1142/1

o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu,

takto:

- I. Soud ukládá žalovanému povinnost vydat do 30 ti dnů od právní moci tohoto rozsudku rozhodnutí o žádosti žalobce ze dne 22. 12. 2017, o prominutí povinnosti vrátit poměrnou část příspěvku na zvláštní pomůcku ve výši 197 489 Kč.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady právního zastoupení ve výši 13 351 Kč k rukám zástupce do 15 ti dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a žalobní námitky

1. Žalobou na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, soudu doručenou dne 5. 6. 2018, se žalobce domáhal vydání rozhodnutí správního orgánu ve věci povinnosti žalobce vrátit poměrnou část příspěvku na zvláštní pomůcku.

2. V žalobě popsal, že příspěvek na zvláštní pomůcku – schodišťovou plošinu – mu byl přiznán rozhodnutím Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Hradci Králové, kontaktní pracoviště Jaroměř dne 16. 7. 2014, a to ve výši 384.450,- Kč. Z důvodu změny zdravotního stavu byl žalobce nucen změnit bydliště, v novém bydlišti již tuto pomůcku nebylo možné nainstalovat k dalšímu užívání. Žalovaný poté zahájil řízení o povinnosti vrátit poměrnou část příspěvku a rozhodnutím ze dne 31. 7. 2017 žalobci uložil navrátit částku 197.489,- Kč. Následně Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) potvrdilo rozhodnutím ze dne 3. 10. 2017 správnost rozhodnutí orgánu I. stupně.
3. Žalobce uvádí, že dne 22. 12. 2017 požádal v souladu s ustanovením § 12 odst. 4 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením (dále jen „zákon č. 329/2011 Sb.“), o prominutí povinnosti vrátit poměrnou část příspěvku, a to z důvodu špatné finanční situace rodiny a též s ohledem na stále se zhoršující zdravotní stav. Dále v žalobě žalobce popsal průběh další korespondence správního orgánu, z níž vyplynulo, že orgán I. stupně již předal Celnímu úřadu pro Královéhradecký kraj vymáhání uvedené pohledávky, neboť tento provádí výkon rozhodnutí. Žalobce sdělil žalovanému, že nerozporuje způsob úhrady předepsané částky, ale žádá její prominutí, obdržel však následně odpověď, že žalovaný neshledal jeho žádost důvodnou.
4. Žalobce je přesvědčen, že o jeho žádosti měl žalovaný vydat rozhodnutí, v dopise dokonce žalovaný uvedl, že žalobcovy zdravotní a majetkové poměry byly již zohledněny v původním rozhodnutí, takové odůvodnění se tam však nenachází, nehledě na to, že žalobce nově předložil i zprávu o zhoršujícím se zdravotním stavu. Žádný doklad o příjmových poměrech rodiny rovněž nebyl předložen, tyto skutečnosti proto nemohly být dříve zohledněny. S ohledem na nečinnost správního orgánu podal žalobce dne 9. 2. 2018 žádost u nadřízeného orgánu k přijetí opatření proti nečinnosti, ten však posléze reagoval sdělením s obdobnou argumentací jako žalovaný. Stejná byla reakce i na posléze podanou žalobcovu stížnost. Vzhledem k tomu, že tak vyčerpal v souladu s ust. § 79 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.r.s.“), veškeré prostředky, kterými se mohl domáhat vyslovení nečinnosti orgánu I. stupně ve věci žádosti o prominutí vrácení přeplatku na dávce, navrhuje žalobce vydání rozhodnutí soudu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu.
5. Žalobce uvedl, že správní orgán je přesvědčen, že s ohledem na znění § 12 odst. 4 zákona č. 329/2011 Sb. nelze jeho žádost pokládat za žádost dle § 44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), ale za podání podnětu k přezkumnému řízení dle § 94 tohoto zákona. Žalobce však poukazuje již na § 1 tohoto právního předpisu, který hovoří o tom, že tento zákon či jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup. To je potřebné pochopit tak, že pokud zvláštní zákon neupravuje jakoukoliv část řízení, je nezbytné řídit se obecnou právní úpravou, obsaženou ve správním řádu. Svůj postup žalovaný nijak blíže nevysvětlil. Z povahy věci žalobce usuzuje, že zákon č. 329/2011 Sb. upravuje postup tak, že by měla být osoba dotčená tou, která musí mít možnost svým podáním řízení iniciovat či ovlivnit. Je to právě žadatel, kdo má dostatečné podklady a informace, které správní orgán pro posouzení situace a rozhodnutí potřebuje. Žalobce je přesvědčen, že z dikce § 12 odst. 4 zákona č. 329/2011 Sb. nevyplývá, že by o prominutí mělo být rozhodováno pouze v řízení zahájeném z moci úřední a nevyplývá z něho ani to, že by správní orgán, pokud nechce žádosti vyhovět, vůbec nevydával žádné rozhodnutí. Odkazuje dále na Listinu základních práv a svobod a její čl. 2 s tím, že pokud zákon nevyloučí výslovně účinky

žádosti dle ustanovení § 44 odst. 1 správního řádu, musí být přiznány podle obecné právní úpravy.

II. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný správní orgán podal písemné vyjádření ve věci dne 27. 6. 2018. Uvedl, že rozhodnutím ze dne 31. 7. 2017 byla žalobci uložena povinnost do 11. 9. 2017 vrátit poměrnou část dávky příspěvek na zvláštní pomůcku ve výši 197.489,- Kč, přiznanou rozhodnutím ze dne 16. 7. 2014. Žalobce podal ve stanovené lhůtě proti tomuto rozhodnutí odvolání, o němž MPSV rozhodlo potvrzením správnosti rozhodnutí orgánu I. stupně. V odůvodnění rozhodnutí MPSV bylo mj. uvedeno, že dle § 12 odst. 4 zákona č. 329/2011 Sb., může Krajská pobočka Úřadu práce z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část. Rozhodnutí nabylo právní moci dne 4. 10. 2017. Vzhledem k tomu, že žalobce svoji povinnost nesplnil, byl vyzván k plnění, k tomu mu byla stanovena dodatečná lhůta do 30. 11. 2017, s tím, že poté je přeplatek předán k vymáhání Celnímu úřadu pro Královéhradecký kraj. Výzva byla žalobci doručena 3. 11. 2017. Na výzvu žalobce reagoval žádostí ze dne 14. 11. 2017 o odklad povinnosti vrátit přeplatek do doby pravomocného rozhodnutí soudu ve věci, neboť se hodlá bránit správní žalobou. Žalobce ani v dodatečně stanovené lhůtě povinnost vrátit poměrnou část příspěvku na zvláštní pomůcku nesplnil, nedoložil ale ani podání správní žaloby. Úřad práce pak v souladu s ustanovením § 162 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, předal nesplněnou platební povinnost v rámci dělené správy Celnímu úřadu pro Královéhradecký kraj k vymáhání, o čemž žalobce informoval.
7. Dne 27. 12. 2017 obdržel úřad práce žádost právního zástupce žalobce o prominutí povinnosti vrátit přeplatek příspěvku na zvláštní pomůcku, na tuto žádost reagoval správní orgán dne 15. 1. 2018 sdělením, že pohledávka již byla předána k vymáhání celnímu úřadu, se kterým může jednat o možnostech úhrady. Následně bylo 6. 2. 2018 doručeno zástupci žalobce vyjádření úřadu práce, a to sdělení, že podnět nebyl shledán důvodným, proto nebude z moci úřední zahajováno správní řízení ve věci prominutí povinnosti vrátit přeplatek příspěvku na zvláštní pomůcku. Svůj závěr úřad práce odůvodnil.
8. V dalším žalovaný odkazuje na judikaturu, např. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) čj. 5 Ans 5/2009, kdy soud dovodil, že žalobou dle ust. § 79 a násl. s.r.s. se nelze úspěšně domáhat ochrany v případě jakékoliv pasivity správního orgánu, ale pouze v případech, kdy správní orgán má povinnost vydat ve správním řízení rozhodnutí ve věci samé nebo má povinnost vydat osvědčení, tedy v případech, kdy je nositelem veřejného subjektivního práva na vydání rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení. Ze samotného ustanovení ani ze souvisejících ustanovení však nelze, dle přesvědčení žalovaného, dovodit, že by se v rámci ochrany proti nečinnosti mohla domáhat vydání rozhodnutí fyzická nebo právnická osoba v těch případech, kdy žádné správní řízení neběží, přičemž ona sama není s to svým úkonem takové správní řízení vyvolat a k jeho zahájení může dát pouze podnět. Žalovaný počítá mezi případy, kdy správní orgán nemá povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé i situaci, kdy obdrží pouhý podnět k zahájení řízení, které nelze zahájit jinak, než z úřední povinnosti. Takovým řízením je dle jeho názoru i řízení podle ustanovení § 12 odst. 4 zákona č. 329/2011 Sb., neboť jestliže žalobce požádal úřad práce o prominutí povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku,

je třeba jeho podání hodnotit jako pouhý podnět k zahájení řízení z úřední povinnosti, nikoli jako návrh, jehož doručením by již bylo řízení zahájeno ve smyslu § 44 odst. 1 správního řádu.

9. Žalovaný dále uvedl, že mu ve smyslu § 12 odst. 4 cit. zákona je dána povinnost vydat rozhodnutí pouze v kladném případě, tj. v případě, kdy uzná, že se jedná o případ hodný zvláštního zřetele, jde o správní uvážení ve smyslu dřívějšího institutu „odstranění tvrdosti zákona“. Pokud nejsou důvody hodné zvláštního zřetele shledány, nevede se ani žádné správní řízení a nevydává se tudíž ani žádné rozhodnutí, reaguje se pouze vyrozuměním na podnět. Úřad práce tak nemohl být nečinný, žádostí žalobce se zabýval, s tvrzeními v ní uvedenými se vypořádal a přípisem žalobci sdělil, že neshledal důvody pro zahájení správního řízení z moci úřední o prominutí povinnosti vrátit přeplatek, rozhodnutí proto není povinen vydat. Žalovaný považuje žalobu za neopodstatněnou.

III. Jednání soudu a posouzení věci krajským soudem

10. Dne 19. 6. 2020 byla žaloba projednána krajským soudem, k jehož jednání se dostavil zástupce žalobce. Ten poukázal na argumentaci shora s tím, že žalobce setrvává na návrhu povinnosti správního orgánu vydat v jeho věci řádné rozhodnutí. Na náhradě nákladů řízení žalobce vyčíslil náklady právního zastoupení.
11. Krajský soud konstatoval podstatné skutečnosti, plynoucí ze správního spisu, tedy žádost žalobce o příspěvek na zvláštní pomůcku ze dne 3. 3. 2014, dva podklady pro instalaci schodišťové plošiny, rozhodnutí o přiznání příspěvku, dále ze spisu plyne oznámení žalobce o změně trvalého bydliště, šetření správního orgánu o možném uplatnění plošiny v novém bydlišti žalobce. Poté bylo vyvoláno řízení o povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku, dne 31. 7. 2017 bylo vydáno rozhodnutí o uložení povinnosti vrátit poměrnou část dávky příspěvek na zvláštní pomůcku ve výši 197.489,- Kč. Odvolání žalobce bylo zamítnuto rozhodnutím MPSV ze dne 3. 10. 2017, s tím, že žalobce je po zdravotní stránce schopen využívat a obsluhovat schodišťovou plošinu, tuto přestal prakticky využívat přestěhováním se na jiné místo a byla tak využívána v období od 28. 7. 2014 do 31. 12. 2016, když 60 měsíců ode dne vyplacení příspěvku uplyne 27. 7. 2019.
12. Žádost o prominutí povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku byla žalovanému doručena dne 27. 12. 2017. V ní žalobce uvedl, že byl donucen ke změně bydliště zhoršujícím se zdravotním stavem, v novém bydlišti nebylo tuto pomůcku z technických důvodů možné instalovat. Žalobce uvedl, že žalobu nepodal, a to z důvodu rapidního zhoršení zdravotního stavu. K přestěhování byl nucen proto, že již v původním bydlišti nebyl schopen samostatně užívat byt, přišel proto i o možnost využívat schodišťovou plošinu. Snažil se její přemístění zajistit, nicméně toto nebylo možné, doklady doložil. Je možné ji proto vrátit. Na začátku prosince 2017 byla žalobci amputována druhá noha, lze očekávat další zdravotní komplikace. Trvale zhoršující se zdravotní stav zvyšuje závislost žalobce na dalších osobách a jejich pomoci. O aktuálním zdravotním stavu předložil lékařskou zprávu. Povinnost vrátit poměrnou část dávky by v současném období měla pro něho i celou rodinu vážný negativní dopad, zdravotní pomůcku přitom nemůže nadále používat bez svého zavinění. Z příjmu svého a manželky nezbyývají žádné prostředky, z nichž by byli schopni vyčíslený přeplatek uhradit. Je rovněž připojeno potvrzení o výši starobního důchodu manželky ze dne 21. 12. 2016 s měsíční částkou 6.278,- Kč. Dne 6. 2. 2018 zaslal úřad práce žalobci vyjádření ve smyslu tom, že nebyly

shledány důvody hodné zvláštního zřetele a nebude proto zahajováno správní řízení z moci úřední.

13. Krajský soud přezkoumal po projednání věci žalobu dle části třetí, hlavy hlavy druhé, dílu druhého zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“).
14. Ze znění zákona č. 329/2011 Sb., konkrétně jeho ustanovení § 12 – Povinnost vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku – plyne, že oprávněná osoba je povinna tento příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátit, jestliže – dle odst. 1 písm. d) – v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku přestala zvláštní pomůcku užívat. Dle odst. 2 pak taková osoba není povinna vyplacený příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část vrátit, jestliže – dle písm. a) v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne jeho vyplacení přestala užívat zvláštní pomůcku z důvodu změny zdravotního stavu. Odstavec 4 pak obsahuje možnost Krajské pobočky Úřadu práce z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část.
15. Mezi účastníky řízení je dle výše uvedených skutečností sporné, zda k žádosti žalobce mělo být orgánem I. stupně vydáno rozhodnutí, či zda stačilo vyřídit (dle vyjádření žalovaného „podnět“ žalobce) písemným sdělením o neshledání důvodů hodných zvláštního zřetele. Žalobce je přesvědčen, že v daném případě mělo být vydáno rozhodnutí a proto podal žalobu na nečinnost správního orgánu.
16. Krajský soud je po projednání a přezkoumání věci přesvědčen, že v daném případě nestačí vyřízení přípisem, tak, jak správní orgán učinil dne 6. 2. 2018. Je pravdou, že citaci ustanovení § 12 odst. 4 zákona č. 329/2011 Sb. lze vyložit volněji, neboť zde uvedené znění – „Krajská pobočka Úřadu práce může z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část podle odstavce 1“ – může vést k závěru, že úřad tak učinit může, ale nemusí, což může vést ve spojení s určitým výkladem ustanovení § 42 - § 48 správního řádu k závěru, že správní orgán v případě, že nechce žadateli vyhovět, rozhodnutí nemusí vydávat. Takový závěr však krajský soud považuje v daném případě za nesprávný. Soud je přesvědčen, že v dané věci podal žalobce řádnou žádost, o níž měl správní orgán vydat rozhodnutí, byť se jedná o záležitost, kdy výsledek byl závislý na správní úvaze, která je zcela v kompetenci správního orgánu. I u výsledku správního uvážení je však nutné poskytnout žadateli možnost správního přezkoumání, byť v takovém případě pouze v tom směru, zda správní uvážení nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním způsobem (srovnej rozhodnutí NSS ze dne 22. 1. 2004, sp. zn. 5 Azs 47/2003). Výkladem znění § 12 odst. 4 lze tak dle přesvědčení soudu dospět pouze k závěru, že správní orgán může, ale nemusí vyhovět žádosti o prominutí vrácení příspěvku na zvláštní pomůcku, samozřejmě dle uvážení, zda jsou či nejsou přítomny důvody hodné zvláštního zřetele, rozhodnutí však o žádosti musí vydat vždy. Žalovaný byl tedy povinen vydat rozhodnutí, neboť nastala situace, upravená § 44 odst. 1 správního řádu. K námitkám správního orgánu o tom, že tak měl žalobce učinit dříve lze odkázat na skutečnosti, uvedené v bodě 12, kdy žalobce podstoupil počátkem měsíce prosince amputaci druhé dolní končetiny a jeho zdravotní komplikace tak zcela jistě odůvodňují datum podání jeho žádosti. Zde si soud dovolí pouze připomenout, že stav zhoršování zdravotního stavu žalobce byl v této souvislosti jistě dlouhodobější.

17. Vzhledem k tomu, že argumentaci žalovaného soud nemohl přisvědčit, dospěl k závěru, že žaloba na ochranu proti nečinnosti správního orgánu je důvodná. Krajský soud proto postupoval dle § 81 odst. 2 s.ř.s. a uložil žalovanému vydat rozhodnutí, spolu se stanovením lhůty 30 dnů, kterou v daném případě považuje za přiměřenou.

IV. Náklady řízení

18. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., když žalobce byl ve věci úspěšný a účtoval náklady právního zastoupení. Zástupce žalobce účtoval odměnu za tři právní úkony po 3.100,- Kč (převzetí zastoupení, sepsání správní žaloby a účast na jednání soudu) - § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky MS č. 177/1996 Sb, o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) v platném znění. Dále účtoval dle cit. předpisu 3 paušální částky po 300,- Kč (§ 13 odst. 4), dle § 14 odst. 1 písm. a) náhradu za promeškaný čas v rozsahu 4 půlhodin, tedy 400,- Kč. Zástupce žalobce účtoval jízdné k jednání soudu a zpět v částce 525,- Kč (osobní automobil TOYOTA RAV 4, rz. X, se spotřebou 5,1 l benzínu, cena 32,- Kč/1 l, sazba základní náhrady 4,20 Kč, spotřeba na 1 km 1,632 Kč. Zástupce žalobce předložil doklad plátce DPH, která činí v daném případě částku 2.226,- Kč. Celkem činí náklady právního zastoupení žalobce částku 13.351,- Kč, kterou soud uložil zaplatit ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 19. června 2020

JUDr. Magdalena Ježková v. r.
předsedkyně senátu